

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban dívtéve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben kézbe kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 11.

Az új adó.

A magyar ember sohsem volt barátja semmiféle új adónak, de lehetetlen, hogy ez ellenszenve meg ne változzék akkor, a midőn arról van szó, hogy ezzel az új adóval a magyar adózás terén egy több évtizedes igazságtalanság töröltessék és örömeiben ne üdvözlje — persze nem felirattal — hanem szívbéli gondolattal, mint a magyar ember szokta, — azt a kormányt, a mely ezt a privilegizált igazságtalanságot végre sok erkölcsi bátorsággal megszüntette.

Talán egyetlen kereseti ág az országban a börze, a mely évtizedekig élt és abnormisan meghízott kedvező helyzetben. A fényes fináncz zsenik egyre újabb és újabb kereseti ágakat vontak adózás alá, furfangosabbnál furfangosabb módokat találtak ki a már meglevő adók emelésére, rendszereket félre dobtak, javítottak e célból, de a fináncz zsenik nem gondoltak arra, hogy volna még az országban egy más kereseti ág, mely legjobban arat minden évben, mely legelőnyösebben gyárt, mely legkönnyebb módon keres s ennek dacára még nincs adó alá vetve. És ha gondoltak is erre az új jövedelmi ágra, a spekulánsok torkából oly dörögdelmesen és mindig erősebben előtörő „Nem adózunk!” kiáltása bizonyára megakasztotta a szándékolt cselekvést. Oh a börze urai, kiknek egész életük az előnyös coniuncturák kilesésében telik el, kiknek kezében annyi, de annyi eszköz van céljaik kivételére, a börzeadó elodázását is kivitték évről-évre,

kormányváltásról kormányváltásra. — Hiszen annyi az előnyös coniunctura, csak ki kell azt időről-időre várni.

Nem is volt kormány, mely a hatalmas érdekszövetséggel eddig szembe mert volna szállani. A többi kereseti ágak míg a magas adó alatt senyednek, addig a börze matadorok minden adó nélkül rakták zsebre a manőverek után kikerülő busás nyereséget. Hiába emelte föl a visszaélés ellen az agrárius tábor tiltakozó szavát, hiába bizonyította, hogy minden jövedelmi forrásnak egyenlően és igazságosan kell hozzájárulni a közterhek viseléséhez és ha elveszünk a földet túró paraszttól, a robotoló iparostól keserves keresménye egy részét az egyenlő közteherviselés czimén, akkor adóztassuk meg a börze lovagjait is, a kik kevesebb fáradtsággal, még kevesebb munkával annál busásabb nyereségeket vágnak zsebre.

Ez a privilegizált adómentesség sokkal szégyenletesebb, mint a 48 előtti állapot. Akkor ugyanis törvényben gyökerezett a nem adózás, most pedig a közteherviselés törvénye alól való kibúvás a börze adómentessége. Ez csak elég szégyenteljes állapot.

Természetesen a külföldön hamarabb felismerték ezt a tarthatatlan állapotot, mint mi, a hol minden igazságos, helyes eszmének egy nagy indolenciával kell megküzdeni, míg végre elérheti a realizálás kezdetét. A külföldi törvényhozások, amennyire a börze érdekszövetsége alól kivonták magukat, adó alá vetették a börzét, így tett Ausztria is egy évvel ezelőtt és így elkerülhetelenné vált a magyar börzeadó megteremtése is.

El is készült a magyar börzeadó javaslat, sajnos azonban, hogy a Bánffy kormánynak nem volt elég erkölcsi bátorsága arra, hogy a t. Ház asztalára tegye, hanem jó mélyen a fiókba zárta s leste a börzéről e javaslat iránt kiadható hangulatot, a mely természetesen mindig csak egyet hajtott: Nem adózunk!

Végre előkerült a javaslat a Ház asztalára. Nem bizonyítgatjuk ez alkalommal, hogy a szükség hozta fölszínre a börzeadó javaslatot, mert az osztrák börzeadó törvény már meg van és így a magyar börze törvényt is meg kell már teremteni, hanem szinte előszeretettel foglalkozunk azzal, hogy a Széll kormányból nem hiányzott az erkölcsi bátorság a javaslat elővételére. Haragszik is azért a főudvarmesteri lap és megmosolyogni való logikával dorongolja le a Bánffy kormány készítményét. Azt írja róla ugyanis, hogy ez a javaslat csak azért készült a Bánffy kormány idejében, hogy az ordító agráriusok száját betömjük vele, de Bánffy a kóser liberális zászlovívője, a ki legauthenticusabb a liberális jelszavak és eszmék fejtegetésében, — még ezt az örömet sem akarta megszerezni a reakciónak.

Ha ez a javaslat keveset ér is, még akkor is egy fontos kezdő lépést jelent; de tudjuk róla, hogy van olyan jó, habár kétségeskedünk, hogy a Bánffy kormány csinálta ilyené, — mint a külföldi börzetörvények. Ezzel azonban még nem mondtuk azt is, hogy a börze ezután méltányosan fog adózni. (b. i.)

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Levelek a párisi világkiállításról.

I.

Páris, 1900. május 7.

Az a hatalmas kiállítás, melylyel Páris város a jelenleg százezerrel falai közé siető idegeneket meglepi, tulajdonképpen nem egyéb mint hű képe annak, hogy mennyire vitte az emberiség XIX. évszázad alatt a tudomány, ipar, művészet és kereskedelem dolgában.

Ez a kiállítás azt dokumentálja, hogy milyen ponton állunk ma civilizáció tekintetében s valóban felemelő hatást tesz a szemlélőre, ha a Champ de Marson, a Szajna két partján, az égnek nyúló büszke paloták közt elhaladva látja, hogy mily óriási haladást tett az ember szorgalma, ügyessége és fáradhatatlan kitartása által.

A kiállítás még nincs készen. Még sok helyt magas állványok zárják el az egyes épületeket — telve lázas sietséggel dolgozó munkássereggel, mely éjjel-nappal dolgozik, hogy a nagy mű mielőbb befejezve álljon a bámuló világ előtt. A készen álló pavillonok azonban már is sejtetik, hogy milyen lesz az egész mű, ha az utolsó szegig s az utolsó ecsetvonásig minden kész lesz.

Nem célozom ismételni, hogy milyen részletekre oszlik fel a kiállítás, hogy mily szempontok szerint vannak az egyes épületek csoportosítva; az olvasó a napilapok bő tárczarovatából azt már úgy is hónapok óta ismeri, e levelekben, melyek sorozatát ma megindítom, csupán azon általános benyomásokat akarom rajzolni, melyeket a kiállítás az idegenre gyakorol s főképp praktikus tanácsokat óhajtanék adni közvetlen tapasztalat után mindazoknak, kik az idén a párisi világkiállítást felkeresni óhajtják.

Hogy a kiállításról egy általános tájékoztatót nyerjünk, legcélszerűbb, ha a kiállítás területére lépve azonnal felmegyünk az Eiffel-torony első emeletére s onnan tekintünk végig az alattunk elterülő páratlan panorámára.

Ily módon szemünkbe vetődik a kiállítás tervrajza s könnyebben fogjuk tájékozni magunkat a több mint 100 hektár nagyságú kiállítási területen, mely eleintén impozáns nagyságával csakugyan zavarba ejt.

A kik az Eiffel-torony megmászását utoljára akarják hagyni, azok a célt bár nem oly tökéletesen, úgy is elérik, ha Louvre táján felülnek a Szajna nagy tömegben hemzsegő omnibuszra vagy propellerre s azzal felmennek egész a Point du Jour-i hidig. A csavargózós kiállítást éppen keresztül metsző Szajna halad fel s érinti a partokon elterülő Ós-Páris s

Andaluzia a mórok idejében czimü mulató helyet is s így 10 centiméért az ember tájékozta magát a kiállítás egész beosztásáról.

A harmadik mód s azt különösen a különlegesség-kedvelőknek ajánlom, hogy általános képet nyerjünk a kiállításról, felmenni a kiállítást körben futó trottoir roulantra, mely 50 centimesbe kerül.

Magas állványokon két párhuzamos deszka járda halad mérsékelt sebességgel, az egyik lassu, a másik gyorsabb ütemben, úgy, hogy az ember a járdán állva, a nélkül, hogy egy lépést tenne, maga előtt látja elvonulni az egész kiállítást. Ez a praktikus tanálmány, mely egyébként nem új keletű, óriási népszerűségnek örvend s mindig ezrelve tolong rajta a látogató. A mozgó járdának még azon előnye is van, hogy 50 centimesért az ember akár egész nap rajta maradhat, nem kell új jegyet váltania.

A kiállítás területére lépő idegent mindjárt a főkapu, az u. n. Porte Binet meglepi. A Place de la Concorde felől emelkedik ez az impozáns 40 méter magas kapu, melynek csucsát a párisi erőt ábrázoló óriási méretű szobor képezi.

A kapu kékesszürke színű s három ívet képez. Este kigyullanak rajta a százával elhelyezett szines villanyos lámpák s festői látványt nyújtanak a szemlélőknek. A kapun levezető alakban 40 bejárat van, úgy, hogy arány-

A katolikus autonomia.

Tegnap számunkban megírtuk, hogy a katolikus autonómiai kongresszus 27-es bizottsága egy albizottságot választott, melynek az a rendeltetése, hogy a kath. autonomia ügyében a püspöki karral tárgyaljon. E bizottság tagjai lettek:

Gróf Szapáry Gyula, gróf Zichy Nándor, Rakovszky István, Günther Antal, Ugron Gábor, gróf Apponyi Albert, Hortoványi József, Hoványi Gyula, Rainer Lajos, Váróssy Gyula, Molnár János, Pásztély Jenő.

Az albizottság, melynek szintén gróf Szapáry Gyula lesz az elnöke, már legközelebb megkezdí a munkásságát.

Az Ugron-ügy.

Budapest, május 11.

A politika ifjai és leányai tegnap óta ákáczelevélet tépnek: »Lemond — Nem mond le!« Persze Ugronról van szó, a ki tegnap délelőtt le akart mondani, de ismét gondolkodóba esett, hogy tényleg le kell-e neki mondania vagy sem?

Ugron maradása és a mostani irányzatok folytatása csak bajt hozhat az országra és végveszedelembe sodorhatja a függetlenségi eszmét. Ugronék már fenn hirdetik, hogy ők ezentul nyílt harcot fognak folytatni a Kossuth-párt ellen. A harcz nyílnak, eddig is elég nyílt és ezentul, ugy látszik, csak intenzívebb lesz. A függetlenségi Kossuth-párt ettől sem fog megijedni, de a függetlenség ideája okvetlen szenvedni fog, akármily hőiesen fogja ma ez és holnap amaz megállani a sarat.

A magyar delegáció

tegnap d. u. 5 órakor tartotta meg szokásos alakuló gyűlését. A delegáció elnöke lett Szilágyi Dezső, alelnök Szapáry Gyula gróf, Kállay, Krieghammer közös miniszterek, Spaun tengernagy, Jekel miniszteri tanácsos este megérkeztek.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 11.

Az ülés ma meglepetéssel, hogy ne mondjuk szenzációval kezdődött. A jegyzőkönyv fel-

olvasása után Perczel elnök valamivel emeltebb hangon jelentette, hogy Gajári Ödön, a házszabályok értelmében engedélyt kér a Háztól, hogy Ugron Gábor összeférhetlensége ügyében a napirend előtt felszólalhasson.

Feszült kíváncsiság ül ki az arczokon. Vajon mi mondani valója lehet a Bánffy-párt sampionjánk ebben az ügyben? Támadni akarja-e Ugront ő, kinek szintén el kellett szenvedni bizonyos támadásokat az összeférhetlenség címén? Vagy megvédeni akarja ő, a ki annak idején addig kérdezte sorra képviselőtársait, hogy ki volt az a g... r, a ki Bánffy ellen azt a bizonyos cikket írta a »Vaterland«-ban, míg végre Ugron Gábor maga vallotta be ama híres, nevezetes zárt ülésen, hogy ő volt a cikk szerzője?

De a kíváncsiság nem soká tartott. Gajári beszélt és mindjárt a bevezető mondatok után látni lehetett, hogy hová feudál.

Azzal kezdte, hogy az összeférhetlenségi bizottság ítélete után Ugron ellen magánügynek részéről újabb bejelentések történtek. Arról is értesült, hogy Ugront ez arra indította, hogy a magyar államvasutakkal rendszeresen folytatott téglaszállításai ügyében maga tegyen maga ellen bejelentést. Itt tehát egy politikus-szal szemben indított formális hajszával állunk szemben.

Helyes! hallatszott a néppárt és Ugron-párt padjairól.

Hajsza igenis! kiáltotta Rakovszky István, a ki eddig idegesen fészkelődött helyén és mintegy lidércnyomástól látszott megszabadulni Gajári beszédének illetén fordulatán.

— Valahányszor azt látom — folytatta Gajári, — hogy a házszabályok intézkedései, vagy a törvény rendelkezései mögé bujkálva, politikusok magán természetű dolgai a házba hurczoltatnak abból a czélból, hogy ellenük személyes természetű hajsza indíttassék, mindenkor fölemeltem elítélő szavamat.

A néppárt és Ugron-párt helyesel.

— Elítélem tehát ezt a mostani hajszt is, — folytatta Gajári új hibeinek megújuló tetszése közben.

— Az ilyen hajsza lerontja a parlament tekintélyét, feldulja a közélet békéjét. Megújuló tetszés.

— Ha elítélem ezt a tendenciát a múltban, a mikor ilyen támadások ellenünk intéz-

tettek, ugy el kell itélnem ma is. a mikor éppen olyan politikust érnek, a ki a múltban ellenünk használt ilyen fegyvereket.

Néma csend. Ez már nem tetszett odaát.

— Azért hozták ő és barátai — folytatja azután — azt a súlyos erkölcsi és etikai áldozatot a mai szituációnak, hogy megmentsek vele a közélet feldult békéjét és helyreállítsák a tisztességes parlamenti hangot. Nem szabad tehát megegedni, hogy az összeférhetlenségi törvény hiányos intézkedéseit arra használják fel, hogy politikai magán természetű dolgaik révén itt e Házban meghurczolhassanak. Felszólalásának tehát az a czélja, hogy ezt a tendenciát elítélje és sürge az összeférhetlenségi törvény olyan revízióját, mely a jövőre lehetlenné teszi, hogy a politikusok »magán természetű« dolgaik miatt itt a Házban meghurczoltassanak és támadásoknak legyenek kitéve.

Szólt és zajos helyeslésektől kísérve leült.

Utána Polónyi Géza szólalt fel a Ház engedelmével, hogy egy rövid nyilatkozatot tegyen. Beszéde a következő:

Polónyi Géza: Nem szólalnék fel, ha egy pontra nézve éppen magam, a ki véletlenül jelen vagyok a pártomból, kötelességemnek nem tartanám a nyilatkozattételt.

Igen természetes, hogy a magam részéről azt, a mit Gajári Ödön igen t. képviselőtársam most elmondott, nem csak helyeslem, nemcsak magamévá teszem, hanem a legmelegebben és örömmel üdvözlöm is. Mert kétségtelenül áll az, hogy e mostani politikai átalakulásnak, melyért nagy harcot folytattunk, egyik kiváló, kimagasló czélja éppen az volt, hogy a parlamentben a magyar képviselők közt kifejlődött engesztelhetlen gyűlölség helyét váltsa fel a barátság és szeretet, a mely magyar emberek között egymás iránt kötelező akkor, a mikor a haza java és sorsa iránt akarunk intézkedni. E nemes czélhoz hozzájárulni készséggel vállalkozunk és vállalkozom magam is. Csak arra akarok megjegyzést tenni, hogy tisztelt képviselőtársam akkor, a mikor szép szavakkal ily nemes eszmének ad kifejezést, mégis bizonyos irányban igazságtalan volt, amennyiben éppen azon frakcióval szemben, a melyhez tartozom, ugy nyilatkozott, mintha innen lettek volna bizonyos személyes támadások intézve mások ellen.

lag rövid idő alatt több ezer ember léphet be egyszerre a kiállításba.

A kapun belépve a III. Sándor czár nevét viselő új hid ragadja meg legelőbb figyelmünket. Ez a remek hid, mely 7 millió frankba került egyetlen nagy ívben hidalja át a Szajnát s tiszta aczélból készült, két bejáratánál kőből készült magas oszlopokon csillogó arany színű ércz szobrok vannak elhelyezve, melyek büszkén uralják az egész hidat.

Legszébbek azonban a hid előtt kétfelül épült új szépművészeti paloták. Franciaország legelső építészeti által óriási költséggel építve maradandó emlékei lesznek mindig a francia építészeti magas fokú előrehaladottságának e harmonikus remek épületek melyek falai között a világ legnagyobb szobrászai és festői állítják ki mester-műveiket. A palotákat viruló virágok és zöld pázsit veszik körül itt-ott egy hatalmas pálmával, vagy egy gyönyörű szoborral tarkítva s gondosan kavicsozott utak könnyítik meg minden oldalról a palotákhoz való jutást s annak megszemlélését.

A III. Sándor czár hidján áthaladva az u. n. Rue des Nationsba — a nemzetek utcájába jutunk. — A Szajna partján egymás mellett emelkednek a világ összes civilizált nemzetekinek szebbnél-szebb kiállítási palotái, melyek között legnagyobb benyomást Olaszország és Belgium palotái tesznek.

Olaszország már csak azért is ki akart tenni magáért, mert az idegen nemzetek között ő kapott legnagyobb területet.

De annak a nemzetnek, mely évszázadokon keresztül szülőhelye volt a világ legremekesebb építészeti emlékeinek, melyek csodájára ma is tódul az idegen Itália ege alá — ki is kellett tennie magáért. — A nem valami fényes pénzügyi viszonyok közt lévő Itália Unita éppen azért költött 3 millió lírát palotájára, hogy megfeleljen a hozzá fűződő nagy igényeknek s sikerült is a velencei doge palota motívumainak szerencsés felhasználása által egy valóban meglepő épületet emelnie.

Magyarország komor barna palotája kicsinysege dacára is kitűnik a többi közül. Úgyesen van benne képviselve a román stýltól kezdve mindenféle építészeti irány, mely régebb középületeinknél használatban volt, de az egész mégis harmonikusan olvad egybe s a tetjén lobogó hármás színű nemzeti zászló büszkén hirdeti Magyarország nemzeti önállóságát, mely eddig oly kevéssé volt ismeretes a külföld előtt.

A többi nemzet palotáit is mind sorba fogjuk venni, most legyen elég egyelőre csak annyi, hogy e fényes palota sor előtt áthaladva, a tulajdonképeni kiállítási területre jutunk, melynek középpontját az ujonnan sárgára festett Eiffel-torony képezi. — Az Eiffel-torony

allatt állva egyik oldalról a villanyosság palotája, másik oldalról a Irocađero zárják el a láthatárt s körös-körül csoportosulnak a többi kiállítási épületek, melyek bizarrnál bizarrabb stýlben a legkülönbélebb anyagból és a legkülönbélebb nagyságban épültek. Némelyik óriási méreteivel, másik különös színpompájával, a harmadik különös alakjánál fogva, a negyedik építési anyagának különleges voltánál fogva ragadja meg a figyelmet. Van itt épület fából, kőből, vasból, üvegből, földből, porcellánból, szalmából; van hajó alakú, gömb formájú, toronyszerű; van tiszta fehér színű, van piros, kék, zöld, van mindenféle színű cserepből készült, van 40—50 méter magas, van olyan, mely tulajdonképen a föld alatt van s le kell menni a föld alá, ha látni akarjuk.

Egy valóságos Babel ez a kiállítás mely az építésekre költött milliók számát csak sejtetni engedi, de minden egyes épületen látszik, hogy valami saját szerűt, valami megiepöt akar nyújtani a szemlélőnek. — Kifogyhatlan az emberi leleményesség, ha valami újat akar nyújtani. Valósággal kábul a fejünk, ha végig haladunk az épületek tömkelegében, — melyek változatosságukkal s művészi kivitelüknél fogva teljesen lebilincselik szemünket.

Azután jönnek a kiállítás szórakoztatásra szánt épületei. Egy svájci falu, igazi hegyekkel, zöld rétekkel, valóságos tehéncsordákkal,

Tisztelt képviselőház! Peccabatur intra muros et extra; nem akarok itt előállni, hogy ilyen támadások nem voltak. Azonban tisztelt képviselőház, ha méltóztatna visszatekinteni ennek a kis frakciónak arra a rövid történetére, a mely az országgyűlés megnyitása óta keletkezett, egyetlen egy esetet sem méltóztatnak nekem felmutatni, a melyben a frakció részéről ily személyes támadások lettek volna intézve politikai háttér nélkül. Akkor, a mikor a nagy obstrukciót felvettük, az nem személyes harcz volt, hanem harcz volt egy rendszer ellen, harcz volt a kiegyezési törvények és gazdasági kiegyezésnek az ischli klauzula szellemében való megváltoztatása ellen és a választási visszaélésekkel szemben. Ez nem volt személyes harcz.

Ezt akartam csak megjegyezni és kifejezést adni annak, hogy ily szép szavak kíséretében egy sem volt igazságos s nem volt alkalmas az idő arra, hogy bennünket így megvádoljon. A magam részéről különösen tudomásul veszem t. képviselőtársam felszólalását és érdemben örömmel csatlakozom azokhoz, a miket kifejezni méltóztatott. (Helyeslés.)

Ezután a szeszkontingens tárgyalásra tértek át.

Hieronimiy a javaslatot elfogadja.

Öt perc szünet.

Szünet után *Folónyi* beszélt.

Folónyi Géza elvi álláspontjánál fogva sem fogadhatja el a javaslatot. Ahol kontingensről van szó, azt már eleve is kárhoztatja. Állítsák föl az önálló vámterületet és akkor kontingensre szükség nem lesz. Hieronimiyvel polemizál, aki azt mondja, hogy csakis felvidéki krumplitermelő területnek adassék premium, a makkot termelő Alföldnek azonban nem. Hát hol itt az egyenlőség? Ezt Arad érdekében mondotta az aradi képviselő, mert ha az Alföld nem kap premiumot, akkor az aradi szeszgyár verseny nélkül marad. Nem engedhető, hogy elpusztítsák azt a magyar fajt, amely vérvével áztatta ezt a földet és kiszolgáltassák a nagytőkének. Legelsőben is védjék meg a paraszt érdekét.

— Ugy van! ugy van! a szélsőbaloldalon.

Folónyi: Védjék meg a nemzet fontartóit, ezt az elemet nem csak a nagytőke, hanem a nagybirtok ellen is. Már pedig ez a javaslat éppen az ellenkezője ennek. Propozíciót tesz és erre nézve az ellenzék támogatását kéri. Iktassák törvénybe, hogy az, aki Magyarországon

legalább félesztendeig nem lakik, az premiumot nem kap. Nem járja az, hogy egyesek bezsebelve a premiumokat, külföldön költik el jövedelmeiket. Zárjuk ki tehát a kedvezményből azokat a nagybirtokosokat, akik jövedelmeiket odakint, a külföldön költik el.

Végül *Juszt* Ferencz beszélt a javaslat mellett. A vitát holnap folytatják.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

Jó idő óta ritkán ér véget a városi közgyűlés egy nap s a másik napra is marad elintézni való ügy. Igaz, hogy a második napi gyűlés inkább hasonlít egy tanács üléshez, mert a városi tisztviselőknél kívül alig van egy-két bizottsági tag jelen.

Tegnap is a városi tisztviselők voltak többségben s hogy mégis leszavazták egypárszor a tanács előterjesztését, az abban leli magyarázatát, hogy egyik-másik dologban érezték a tisztviselők álláspontjának igaztalan voltát s a sok közül akadt tisztviselő, aki a tanács javaslata ellen szavazott.

Az elintézésre kerülő ügyek között az első volt a járdák és utak készítése és fenntartásáról alkotott szabályrendelet-tervezet.

Pontról-pontra tárgyalták s majd öt óra volt már mire végeztek ezzel az egy dologgal.

Hogy ne menjenek át a harmadik napra, egy másik fontos szabályrendeletet, a katonai beszállásról, áttettek a jövő havi közgyűlésre.

A többi kisebb ügyeken könnyebben átmentek s hat óra után a két napos közgyűlés véget ért.

A második nap lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán elnökölt s jelen voltak:

Schöpfungl Agoston, dr. Várady Zsigmond, Beckay Lajos, dr. Grósz Menyhért, dr. Friedländer Samuel, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Szmelka György, Balogh Döme, Kunz Gusztáv, Mihelyi Adolf, Nyíry György, Szűts Samuel, dr. Buloyvics József, Istvánffy István, Szűts Dezső, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, dr. Gram Károly, Sztarill János, dr. Baróthy Ákos, Jablonszky Emil, Ragány János, Nemes Jenő, Szűts István.

Mielőtt az elintézésre váró ügyek tárgyalásába kezdtek, az első napi ülés jegyzőkönyvét hitelesítették.

A Bazár bérletére vonatkozó határozatba, dr. *Várady* Zsigmond felszólalására névszerint bevették, hogy »Rimanóczy Kálmán és társai Guttmann József és Rondes Vilmos 10 évig obligóban maradnak a bér biztosítására nézve.«

A katonai élelmezési raktár céljaira eladandó területre vonatkozó közgyűlési határozat hitelesítésénél felszólt dr. *Várady* Zsigmond. Kifogásolja, hogy a cs. és kir. kincstár szerepeljen mint vevő. A magyar közjog szerint a katonaság semmit nem vehet, hanem a határozat akként szövegezendő, hogy a város a telket eladja »a m. kir. kincstár részére, a cs. és kir. közös hadsereg használatára.«

A határozat akként szól, hogy a telket a város a cs. és kir. 7-ik hadtest megkeresésére eladja.

Igy hitelesítették.

A járda-szabályrendelet.

A városi tanács átdolgozta az utcai járdák és burkolatokról szóló szabályrendeletet, akként, hogy a járdák költségeinek egyharmadát a háztulajdonosok viselik. A 7. §. szerint pedig a lótarató gazdák minden egy ló után járdahasználat címén évi 6 koronát tartoznak fizetni.

Szmelka György szólalt fel elsőnek. Fejtette, hogy nagy igazságtalanság az, ha most a szegényebb emberek által lakott utcák járdájának költségét megveszik a háztulajdonosokon, míg a város központján elkészítette a város a közpénzből a járdákat. Így a szegényeknek 50 év múlva sem lesz járdájuk. Rámutat azokra a szegény emberekre, akiknek ugyan van házuk, de kenyerük nincs. Indítványozza, hogy a járdákat egészen az utadóból készíttessék.

Dr. *Várady* Zsigmond egy véleményben van *Szmelkával*. Vannak utcák, ahol alig lehet járni. Rámutat rossz kövezési viszonyainkra, amely szerint egy-egy utcára 80—90 ezer forintot költünk, holott megfelelne ott 20 ezer frtos kövezet is. Az igaz, hogy a gazdagok háza előtt a város készíttette a járdát s a szegényekre pedig ki akarják róni a költséget. — Rátér arra, hogy igazságtalanság, ha a lótarató gazdákat külön megakarják adóztatni a lovaik után, holott ezek a keresetforrásukhoz tartoznak. Ezt törölkék. Majd egy eszmét vet fel. Zárja ki a polgármester a vállalkozókat a kövezésből bermeticze, — ha tudja. A kisebb utcákon pedig aszfalt salakból keskeny járdákat készíttessen. Ez olcsó lesz.

hegyi kunyhókkal, gletcserekkel, tavakkal. Ós-Páris, Páris képe a XIII. XIV. században. Andalusia a mórok idejében. Közül a híres sevillai Giralda 62 méter magas utánzata. Utazás a világ körül. Egy óriási épület belsejében szebbnél-szebb színes panoramikus képekben elvonul előttünk az egész világ, mely egy 1000 méter hosszú vászonra van festve. Legérdekesebb azonban köztük a Mareoráma. Belépünk a pavillonba s egy gőzhajó fedélzetén találjuk magunkat. Árbocok, füstölő hajókémény, sürgő-forgó matrózok. Az illúzió tökéletes. A hajó egyet fűtött, a vasmacskát felvonják, a hullámok csapódni kezdenek a hajó körül s az utazás megkezdődik. Előttünk terül el Marseille melynek kikötőjéből a hajó csakhamar kifut. ragyogó tavaszi nap van; a hajó nemsokára a nyílt tengerre ér s Marseille képe mind jobban elmosódik szemünk elől. Lassan elvonul előttünk az egész földközi tenger partvidéke. Meglátjuk Velenczét, Nápolyt s végre Konstantinápolyban hajónk kiköt. Utközben több tengeri hajóval találkozunk sőt egy kis tengeri viharban is van részünk. Az egész utazás alatt pedig láthatatlan helyről andalító zene hallatszik.

Érdekes a Palais de l'optique is. Egyéb látványosságokon kívül legfőbb vonzereje az óriási távcső, melynek segítségével 67 km.-nyi közelségben látjuk a holdat. Ez a távcső je-

lenleg a világ legnagyobb távcsöve. Nagyító képessége 6000-szeres, míg az eddigi legjobb távcsövek csak 4005-szeresen nagyítottak.

Van egy ugyan nem új keletű, de mindig nagy vonzerejű. »Velenceze Párisban« című mulató hely is, mely utánzata a bécsi »Venedig in Wien«-nek s a mai Velenceze egy darabját ábrázolja a »Canale grande« egy részével, melyen gyors gondolák siklanak keresztül-kasul.

Azután itt van a Palais Lumineux, a világosság palotája. Ez a maga nemében olyan remekmű, hogy egy külön cikk keretében fogjuk ismertetni s leírni. — Itt látjuk továbbá a »Palais du Costume«-t, a különféle viseletek bemutatására. A világ történet összes korszakainak öltöneyei be vannak mutatva viasz bábokon. Legérdekesebb darabja azon jelenet rekonstrukciója, midőn Josephine császárné Napoleon jelenlétében felölti a koronázáson viselendő ruházatát. Ez az egyetlen öltöny 50.000 frankba került. A valódi annak idején 4 millióért készült, de ez utóbbi gyémántokkal és gyöngyökkel volt kirakva.

Szeri-száma ezenfelül a különféle színházaknak, panorámáknak és aquariumoknak melyek megtekintése több napot vesz igénybe. — Legérdekesebb ezek közül a »Phono-ciné-mathéâtre«-nak nevezett színház, mely a bámulatos haladást mutatja, melyet a phonog-

raph és a cinemetograf máig elértek. A színpadon mozgó fényképekben jelennek meg előttünk Európa legnevesebb színészei s előadják leghíresebb barabjaikat phonograph utján.

Legszebb azonban a kiállítás az esti órákban, midőn kigyulladnak az egy millió gyertyafényerejű gázlámpák és villamos gömbök tizezrei s a fényözönben uszó karsu Eiffel-torony or: áról hatalmas villamos reflektor ontja szét vakító sugarait, a teljes tavaszi pompájukban álló zöld fák galyai közül pedig színes apró villamos lámpácskák terjesztenek kellemes fényt, úgy, hogy valóságos nappali fény van az egész kiállítás területén, melyek kivilágítása valóban semmi kívánni valót nem hagy fenn.

Az Elektromosság palotája még nincs kész s annak világítási hatásáról nem beszélhetünk. A vasárnap este tartott próbavilágítás azonban már is sejteti, hogy ez lesz a kiállítás »clou«-ja mely minden tekintetben felül fogja mulni a kiállításokon eddigelő szokásos »fontaine lumineuse«-öket.

Csak rövid tájékozással egyelőre ennyit. Lesz alkalmunk a kiállítás nevezetesebb részét bővebben és érdekesebben ismertetni, most csak azt ajánljuk, hogy a ki csak teheti, ne mulassza el Párisba eljönni és megnézni e kolosszális kiállítást, melynek nagyszerűsége még befejezetlenül is az egész világ osztatlan bámulatát kelti fel.

Dr. Bozóky Géza.

Mihelyf Adolf igazságosnak találja, hogy a háztulajdonos egyharmadát fizesse a járda költségeinek.

Dr. Friedländer Sámuel azt óhajtja, hogy a háztulajdonosok az egyharmad hozzájárulást 10 év alatt fizethessék kamat nélkül.

Ragány János azt hangsúlyozta, hogy ha a házigazdák nem járulnak a járda költségeihez, sokkal később lesz járda. Szmetkának megjegyzi, hogy az utadó alpból nem szabad a járdákra költeni.

Dr. Buljovszky József kimutatja, hogy mily összeg áll rendelkezésünkre kövezésre. Az alap nagyon meg van terhelve. Azt határozta korábban a közgyűlés, hogy a kövezés keresztülvitelére nagy költséget vesz fel. — Bizonyos összeget lehetne most kövezésre fordítani a felleveendő kölcsönből, amelyet a kövezetvám-alap visszafizetne majd. A szegény háztulajdonosok esetleg 10 évi részletben kamat nélkül fizetnék a járda költséget.

Kunz Gusztáv a mellett érvel, hogy csak úgy lesz járdánk, ha az egész költséget a háztulajdonos fizeti.

A közgyűlés kimondotta, hogy csak egyharmad részt fizetnek a háztulajdonosok.

Hosszabb vitát keltett az, hogy a lovak után évenként 6 korona adót fizessenek a tulajdonosok.

Dr. Buljovszky József hangsúlyozta, hogy az alapot gyarapítani kell. Közvetítő indítványt tesz, hogy azok után a lovak után ne keljen fizetni, a melyek a keresetforráshoz tartoznak.

Mihelyf Adolf azt indítványozza, hogy vegyék ki ezt a §-t a szabályrendeletből, mert ez igen fontos és most kevesen vannak. Ha külön javaslatként terjesztik majd elő, vagy a kövezetvámnál, hajlandó elfogadni.

Dr. Friedländer Samu ebben a §-ban is azt látja, hogy a szegény emberekre akarnak újabb terhet rakni.

Ragány János felvilágosítás után kijelenti, hogy ha ezt a §-t kitörlik, évi 6000 frttól marad el a városi pénztár.

Komlóssy József szól a kérdéshez. A lovak megadóztatása azért jött be a szabályrendeletbe, mert ez az utak és azok fentartásáról is szól. Fejtegeti a §. szükségét.

Beöthy főispán szintén abban a véleményben van, hogy a bizottsági tagok nem tudták, miszerint ez a kérdés tárgyalásra kerül.

A 7. §-t, a mely a lovak megadóztatásáról szól, kihagyják.

A 14. §-nál kimondották, hogy a háztulajdonos jogosult az 1/4-ad hozzájárulást 5 év alatt 5% kamattal lefizetni.

Még néhány apróbb módosítással a többi szakaszokat elfogadták s ezzel a szabályrendeletet letárgyalták s elfogadták.

*

A tárgysorozat szerint a katonai beszélgetésekről készített szabályrendelet következtetése volt tárgyalásra. **Dr. Várady** Zsigmond kérelmére azonban — tekintettel az idő előrehaladására s a jelenlevők csekély számára, — a jövő havi közgyűlésre halasztották a fontos szabályrendelet tárgyalását.

A tanács jelentést tett a gyámpénztár 1899. évi szárszámadása s a gyámhatósági szabályrendelet átalakítása tárgyában.

Kiadták a szabályrendelet módosítását a jogügyi bizottságnak, a zárszámadást pedig jóváhagyták.

Demetrovits Antal a Haas Gottlieb alpból kölcsönt kért, de azt a tanács megtagadta. Ez ellen felebbezéssel élt **Demetrovits**.

A felebbezést elutasították.

A városi vámoshidak 1899. évi kezelésének eredményét beterjeszti a tanács.

Balogh Döme azt óhajtja tudni, hogy miért van a két vashid vámbevételénél visszaesés.

Adatokat sorol fel, a hidvám bevétel fokozatos csökkenésére. Ilyen helyzetben helyesebb volna bérbeadni a hidakat. Ezt indítványozza.

Ragány János kimutatta, hogy a deficit csak látszólagos, mert a vashidak építési törlesztését is fizetik. Ezután a visszaesés okait mutatja ki.

A számadásokat tudomásul vették.

Dr. Kurländer Ede törvényhatósági tag indítványt adott be a városhoz, a melyben kifejti a mindjobban terjedő kartelek káros hatását és rámutat különösen a petróleum kartelekre és kéri, hogy a petróleum-kartel ellen irjon fel a törvényhatóság a miniszterhez. — A városi tanács a felirat küldését javasolja.

Dr. Friedländer Samu ellenzi a felirat küldését, mert már időszerűtlen. Tegyük félre.

Dr. Kurländer Ede védi indítványát, melynek célja az volt, hogy egy kartel-törvényt létesítsenek. Ajánlja indítványát.

Dr. Buljovszky József szintén a mellett van, hogy mint elkésettet vegyék le a napirendről.

A közgyűlés az indítványt levette a napirendről.

A vízvezetési bizottság megbízása lejárván, njből az eddigi tagokból alakították meg a bizottságot.

Szűts István levéltárok lakbérét, tekintettel hosszú szolgálata alatt szerzett érdemeire, akként rendezték, hogy fizetését és lakbérét évi 200 koronával emelték.

A tanács előterjesztette, hogy a város köz- és gyámpénztárát s az adópénztárt megvizsgálták s teljesen rendben találták.

Tudomásul vették.

Weisz Zsigmondné özvegyi tartásdíját és **Böde** András rendőr nyugdíját jóváhagyták.

A nyugdíjalap 1899. évi zárszámadását jóváhagyták.

Szatmár-Németi város feliratot intézett a képviselőházhoz, hogy az újonnan telepített szőlőkön termelt bor 10 hektoliterig terjedő része adómentes legyen. A feliratot pártolás végett Nagyváradnak is megküldték. A városi tanács véleményéhez képest a feliratot pártolják.

Győr városa meghívta a várost a városok jogi viszonyainak rendezése tárgyában tartandó kongresszusra. — A közgyűlés Nagyvárad város képviselőjében **dr. Buljovszky** József polgármestert küldi ki a kongresszusra.

Havesszék feliratot intézett a kormányhoz a boritaladó leszállítása iránt s a feliratot pártolás végett megküldte. — Pártolják.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara átiratát az ipari szeszgyárak támogatása ügyében, mint időszerűtlen, levették a napirendről.

A színház elnevezése.

A városi tanács előterjesztést tett, hogy az új színházat Szigligeti Ede, a magyar népszínmű-irodalom megteremtőjének tiszteletére »Szigligeti Színház«-nak nevezzék s a homlokzatra ezen feliratot véssék be.

Kunz Gusztáv nagy tisztelője Szigligeti emlékének, de tekintettel arra, hogy egy félszázadon át húzódott a színház ügye, míg azt a város nagy áldozatkészséggel létesítette, a leghelyesebb, ha »Városi Színház« feliratot alkalmaznak a homlokzatra. Szigligetinek a színház-építésénél elérendő megtakarításokból, társadalmi hozzájárulással szobrot emeljenek a színház elé.

Beczky Lajos ellenkező nézetben van s a tanács javaslatát pártolja.

Dr. Buljovszky József polgármester a kérdés elhalasztását indítványozza, mivel kevesen vannak jelen.

Dús László a halasztás ellen van, mert most dolgoznak a homlokzaton. Később újból kell állásokat emelni. Érvel különben a mellett, hogy a színházat Szigligeti névről nevezzék el.

A többség a határozathozatalt elhalasztotta.

A tárgysorozat kimerítve lévén, a két napos ülés véget ért.

A város zárszámadása.

Óriási vigyázatot és nagy szorgalmat követel egy város zárszámadásának összeállítása. A száz irányu és czélú tételek megfelelő csoportosítása sok gondot okoz.

Az elmúlt év egész késő őszig a deficit rémével fenyegette Nagyvárad város házi pénztárát s csak az utolsó évnegyedben szálíngózott e hirre a czáfolat.

A zárszámadás szerint deficit nincs, hanem a pénztári maradvány 35 ezer koronával több.

Igaz, hogy erősen szorították az adók befizetését, amit igazol az az éppen nem örvendetes dolog, hogy a végrehajtási és intési díjak bevételi eredménye magasabb jövedelmet hozott, mint amennyi elő volt irányozva.

A zárszámadás főbb adatai a következők:

A város 1899. évi mérlege.

A mérleg szerint a házi pénztár bevételeinek összege volt az 1899-ik évben 2,172.818 kor. 62 fill.
a kiadások összege 2,136 754 « 05 «
a pénztári maradvány tehát 35.674 kor. 57 fill.
mely összeghez a házi pénztárnak a törzs-vagyonalap irányában fennálló követelése is hozzáadandó.

A napló és főkönyv bevételi és kiadási összegénél mutatkozó 384 korona 46 fillér eltérés az évközben felmerült napló kiegyenlítésekből származik.

Megjegyzem, hogy a fent kitüntetett pénztári maradványt a kiadások rovatainál jelzett 24.000 korona és 500 korona, összesen: 24.500 korona szenvedő hátralék és 3709 korona 50 fillér túlfizetés terheli.

A vagyon leltár :

A vagyonleltár szerint az 1899-ik év végén a cselekvő vagyon értéke 19,174.595 kor. 70 fill.
a szenvedő vagyon értéke 6,750.467 kor. 20 fill.
1899-ik év végén tiszta vagyon 12,424.128 kor. 50 fill.
1898-ik év végén tiszta vagyon 12,314.544 kor. 11 fill.
tehát a tiszta vagyon szaporulat 1899. évben 109.584 kor. 39 fill.

A letétek.

Amennyiben a letétek idegen vagyont képvisnek a városi vagyon átlagára befolyással nem bírnak.

Az 1899. évi forgalom a következő:

1. Rendes letétek czimén:

Maradvány volt az 1899. év végén 250.179 kor. 75 fill.
Befolyt az 1899. év folyamán 6.938 kor. 68 fill.
Összesen 257.118 kor. 43 fill.
Kiadás az 1899. év folyamán 9.779 kor. 38 fill.
Maradvány 1899 év végén 247 339 kor. 05 fill.

2. Ideiglenes letétek czimén:

Az 1899. év végén függőben maradt tétel összege 286.587 kor. 39 fill.
Bevétel az 1899-ik évben 333.003 kor. 35 fill.
Összesen 619.590 kor. 74 fill.

1899. év folyamán kiadatott	191.189 kor. 95 fill.
1899. év végén maradvány	428.400 kor. 79 fill.

A törzsvagyon-alap zárszámadása.

A zárszámadás szerint az alap készlete volt 1898. év végén	867.769 kor. 94 fill.
Bevétel 1899-ik év folyamán	107.495 kor. 59 fill.
Összesen	975.265 kor. 53 fill.
Kiadás 1899-ik év folyamán	931.083 kor. 16 fill.
Pénztári maradvány 1898. év végén	44.182 kor. 37 fill.

Közvetlen beruházásokra a következő összegek fordítottak:

a) A Szent-László-kórház telek vételárában valamint a felmerült bádogos munkákra	4.007 kor. 20 fill.
b) A korona-utcai iskola helyiség építéséből folyólag közvetlenül a törzsvagyon-alapból	4.400 kor. — fill.
c) A honvéd lovasági laktanya építése folytán közvetlen a törzsvagyon alapból	31.312 kor. 16 fill.
d) Az újvárosi központi temető kapujáért	429 kor. 88 fill.
e) A színház-építés és ezzel kapcsolatos Bazar-szoros kiszélesítése folytán	425.487 kor. 92 fill.
Beruházási kiadások összege	465.637 kor. 16 fill.

Mint a fedezet kimutatásából is látható, a törzsvagyon-alap regále-kötv., valamint gyümölcsözőleg elhelyezett takarékpénztári betétei a beruházási kiadások fedezésére teljesen felhasználhattak.

A nagypiaczi telkek árából alakult alap zárszámadása.

Az alap számadása szerint 1898. év végén készlet volt	86.844 kor. 83 fill.
1899. év folyamán a bevétel volt	4.404 kor. 90 fill.
Összes bevétel	91.249 kor. 73 fill.
1899. év folyamán kiadás volt	1.742 kor. 90 fill.
Készlet 1899-ik év végén	89.506 kor. 83 fill.

Az átmeneti kezelés a következő tételekből alakult:

a) Rendes Vilmos Pecze szabályozáshoz való hozzájárulás címén fizetett	728 kor. — fill.
b) Ugyancsak Rendes Vilmos a felső-pecze-utcai 5. sz. telek vételárában fizetett	1.000 kor. — fill.
Összesen	1.728 kor. — fill.

Mindkét tétel már az 1898. évi maradványban mint követelés bentfoglaltatván, a befizetés alkalmával átmenetileg volt elszámolandó.

A vízvezetéki alap zárszámadása

A számadás szerint 1898. év végén az alap készlete volt	379 kor. 64 fill.
1899. év folyamán bevétel	126.283 kor. 87 fill.
Összesen	126.663 kor. 51 fill.
1899. év folyamán kiadás	115.409 kor. 62 fill.
Készlet 1899-ik év végén	11.253 kor. 89 fill.

A kövezetvám zárszámadása.

A zárszámadás szerint az alap 1899. évi bevétele	113.627 kor. 10 fill.
kiadás	127.671 kor. 38 fill.
és így	14.044 kor. 28 fill.

tulkiadás merült fel, mely a házi pénztárból nyert fedezetet.

A szépitési alap zárszámadása.

Az alap készlete volt 1898. év végén	496 kor. 32 fill.
Bevétel 1899-ik év folyamán	22 kor. 34 fill.
Összesen	518 kor. 66 fill.

Kiadás nem fordult elő és így az alap készlete 1899. év végén 518 kor. 66 fill.

Nagyvárad város történelmének megírására szolgáló alap zárszámadása.

Az alap készlete volt az 1898. év végén	833 kor. 04 fill.
1899. év folyamán bevétel volt	35 kor. 70 fill.
Összesen	868 kor. 74 fill.

Kiadás nem fordult elő és így az alap készlete 1899. év végén 868 korona 74 fillér.

Munkácsy utolsó vacsorája.

— Bródy Fehér Könyvének májusi füzetéből. —

A legmeghatóbb, mindennél nagyszerűbb és szivszorítóbb kép, amit tőle láttam, az ő volt maga.

Nagy képének vernissageja után, Jókainál voltunk vacsorán. Ez a Munkácsy utolsó vacsorája idehaza. Egymás mellett ült a két korszakos magyar lángész, oroszánképű és gyermekszívű mindakettő. A husz évvel öregebb friss, mint a reménység, amely magáért van, aki nem engedi magát zavartatni. A Jókai arczán virított a jövő, a Munkácsyén megfakulva és megkövesedve az elnémult. Az öregebbik nagyon jól bánt a fiatalabbikkal, mindenképpen felakarta vidámitani, erőnek erejével fölélesztette. Aztán elment aludni, mert háláistennek Jókai ama geniek közül való, aki — talán azért is, mert fiatal korában sokat volt beteg — jól tudja, hogy az ember mivel tartozik a testének.

Munkácsy velünk maradt, lementünk a földszintre, Feazty Árpád műtermébe és a mester beült abba a sarokba, amelyet szeretnék történelminek nevezni. Egy óriási kerevet volt ez, teleszórva selyem- és szőnyegpárnákkal, a leg- raffináltabb és legszínesebb puhaságokkal. Az egész rembrandti homályban. Ah, mily grandiózus érzések vibráltak e meleg sötétségben, mennyi hatalmas művészi eszme született, forrt, reszketve, változva, kivirítva, eluszva a maga részében. Nem volt még magyar földön hely, amelyen a magyar művészlélek kényelmesebben érezte volna magát, mint itt.

Munkácsy is azonnal otthon volt, mintha soha sem lett volna másutt. Vidám lett igazán, bort tettek elébe. Beszélni azonban nem igen tudott, füttyülni kezdett. Hogy mit nem tudom már. De nem is volt az füttyező, hanem a Bethoven gyászindulója, magyarra áttéve, ismeretlen hangszerre, mintha egyenesen a forró és véres szivre feszítettek volna érzésből font hurokat és az szóiana. Minden, ami Munkácsyban volt, gyermekora, életpályája, dicsősége és küzködése, szerelme és szenvedése, megfeszített képei, ki nem fejezett színei, az egész nagy lény benne volt a nótában.

Lehet, hogy képzelődtem. De a valóság néha csak szolgálja a fantáziának, az álmok,

az igazság, a tény pedig csupán a rideg szám-tani próba, mely utána következik. Hallgattam a festő önéletrajzát — fütty-szóban. Ugy érzem, a lelkem jól hallgatózott akkor. Meg is borzongtam abba, amit megértettem: Munkácsy öntudatosan temette magát, siratta magát, egész életét még egyszer végig érezte és egy elégius akkorddal végezte.

A gyönyörű szép feje, egy gyönyörű szép halotté. Merev és szürke, mint a kő. Csak nedves szeme él még.

Akkor mi ott a sarokban eltemettük és gyászt viseltünk lelkünkben érte, egészen mostanáig.

Megkönnyebbülve lélekzek föl: a legutolsó, a legnehezebb bibliai képet befejezte: consummationem est.

UJDONSAGOK.

Wolafka püspök jubileuma.

Mozgalmas képe van mostanában a debreczeni róm. kath. iskolák környékének. A fiu iskolában komoly uri emberek töltik meg a termeket, a leány-iskolában hölgyek gyülekeznek az iskolai szünnapok délutánjain.

A férfi és hölgy bizottság ez, melyek a Wolafka püspök 25 éves papi jubileumának ünnepségét készítik elő.

Bámulatos az a lelkesedés, mely tudósítónk jelentése szerint az előkészítő ülések alatt megnyilatkozott.

A fiu-iskola nagyterme nem volt elég az összegyűlt hívők befogadására s így az iskola udvarán tartották meg a gyűlést s ezt is egészen megtöltötte az érdeklődők hatalmas száma.

Maga az ülés is egész ünnepély volt s a lelkesedés nem ismert határt, mikor Unger Gusztáv tábla bíró elnök kijelentette, hogy a v. püspök iránt érzett szeretethez mért nagy alapítványt tegyenek a r. kath. vallásu hívek az iskolás gyermekek felségélyezésére s ez legyen a jótékony lelkű főpap ünneplésének igazi nemes központja.

A gyűjtő iverket pár perc alatt szétkapkodták.

Ugyanez időben Debreczen intelligens hölgyközönsége is ülést tartott, kik szintén részt kívánnak az ünnepély rendezéséből.

A jubileum *julius hó 29-én* lesz megtartva s ezen előjelekből óriási mérvű lesz. Olyan, amelyet csak 25 évi törhetetlenül buzgó, fáradságot nem ismerő munka és mesés bőkezűség megérdemel. A debreczeni hívek pedig első sorban önmagukat tisztelik meg ezen ünnepelés által.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 19. Esküdtzéki tárgyalás.

* **Legfelsőbb kihallgatás.** Ő Felsőge május hó 17-én, csütörtökön és további rendelkezésig minden hétfőn és csütörtökön (ünneppnap kivételével) Budapesten legfelsőbb kihallgatást fog adni. Előjegyzések a kabinetirodában (budai királyi várak) eszközöltetnek naponként 9 órától 2 óráig. — A király ma reggel érkezik

Bécsből Budapestre több napi tartózkodásra. Híre járt, hogy a király meg fogja látogatni a párisi kiállítást, erről azonban Bécsben mit sem tudnak és így ez a hír nem valószínű.

* **A rút idő.** Lehetetlen erről az időjárásról nem beszélni még a legszellemesebb társaságban is. A virágfakasztó meleg napokat olyan hideg napok váltották fel, mely a gazdának újra és annyiszor már ezen a tavaszon a legnagyobb gondokat okoz. Az aszfalton süvítő hideg szél kavarja föl a port s a tavaszi toiletté átváltozik valami bizonytalan téliessé. Mert teljesen téli mégsem lehet, hiszen májusban vagyunk, ámbar nagyon felfér bármilyen meleg téli ruha. Nos ez elég kritikus nap, ámbar nem igen emlékszünk rá, hogy megjósolta volna Falb, de bár jósolta volna meg. Este mindenki fagyról gondolkodott és a ki felütötte a naptárt, rémülve vette észre, hogy a három fagyos szent Pongrácz, Szervác és Bonifác csakugyan itt vannak. A gazdát egy kissé megnyugtatta a nagy szél, a mely fagyot ritkán hoz, ha azonban a szél eláll, a fagy minden falusi jósló szerint okvetlen bekövetkezik.

* **Hevesvármegye az új bünvádi eljárás ellen.** A közigazgatási hivatalok, kivált a főszolgabírák általában roppant panaszokhoz az új bünvádi eljárás ellen, mely a nyomozást az ő kötelességüké teszi s általában oly sok munkát ró rájuk, hogy elvonja őket a tulajdonképeni hivatásuktól. Hevesvármegye elhatározta, hogy feliratot küld a törvényhozáshoz, az új bünvádi eljárásról szóló törvény módosítása iránt, kérve, hogy a közigazgatási hatóságokat mentse fel a nyomozás munkája alól. A feliratot pártolás végett a többi törvényhatóságoknak is megküldötték.

* **Utazási ösztöndíjak a párisi világkiállításra.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamarákkal, valamint az Országos Iparegyesülettel közölte, hogy száz munkást és hatvan kisiparost állami költségen kiküld Párisba a kiállítás tanulmányozására. Egy-egy iparosmester 400, egy-egy munkás 300 koronát kap ösztöndíjjal. 54.000 koronát áldoz ilyképpen a miniszter erre a célra, ami bizonyára nem egy tekintetben gyümölcsöző befektetés lesz. — A miniszter közlése folytán a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara már kiírta a pályázatot ezekre az ösztöndíjakra. A folyamodó lakhelyét, vagyoni viszonyait, erkölcsi magaviseletét, foglalkozását, előképzettségét, tanulmányait és nyelvismeretét feltüntetni s kellő okmányokkal felszerelt kérvények legkésőbb folyó május hónap 20-áig a kamara irodájában (V. Sas-utca 1. nyújtandók be. Az Országos Iparegyesület szintén felhívja azokat az iparosokat és ipari munkásokat, akik ezek közül az ösztöndíjak közül valamelyiket elnyerni óhajtják, hogy folyamodványaikat május 28 án déli 12 óráig adják be az egyesület irodájában (Uj-utca 4. szám.) A pályázati feltételek szerint az ösztöndíjakra első sorban olyan fiatal mesterek és ipari munkások tarthatnak igényt, akik sajátjukból a kiállítást meg nem tekinthetnék, a kiküldetésre azonban kiváló szakismereteiknél fogva alkalmasak és olyan iparágat üznek, melynek fejlesztésére ily tanulmányozás befolyással lehet, tehát első sorban a műipar körébe tartozó iparosok és munkások.

* **Államsegély a belényesi iparos tanonciskolának.** A vall. és közoktatásügyi miniszter a belényesi iparos tanonciskolának az 1899/1900. tanévre 800 korona segélyt adományozott.

* **Az önértetes sikkasztó.** A szegedi Milkóczég Beck Fülöp nevű pénzbeszedője nagyobb összeg elikkasztása után megszökött. A nyom Szabadkára vezetett, a hová a szegedi rendőrség táviratozott is. Fel is találták Becket és a szabadkai rendőrség elfogta. Ugy volt, hogy a sikkasztót Szegedre viszik. A kihallgatás során azonban Beck a nagybbszabású gazemberek furtangjával azt vágta a rendőrkapitány szemébe, hogy mi jögon meri őt letartóztatni, mikor ő csak ostoba gyáva áldozata, őt minden

áron el akarják áztatni. Most is azt képzeli, hogy ő (t. i. Beck) sikkasztani akar, pedig őt maga a czég főnöke küldte át azzal az utasítással, hogy Szabadkán nagyobb összegeket vegyen föl. Elő is mutatott ügyesen kieszelt hazugságának az igazolására több ezer koronára rugó számlát. Az álbizonyítékoknak felült a rendőrkapitány és mivel Beck feljelentéssel fenyegette, ijedtében szabadon bocsájtotta. Persze a sikkasztó jót nevetett a markába s odébb állt. Most üthetik bottal a nyomát.

* **Felülfizetések a biharmegyei nőegylet által április 21—29-én rendezett amateur kiállítás alkalmával. I-ső nap 21-én.** Halász Gyula 1 kor. 40 fill., Ida 40 fill., Hlatky Endre 1 kor. 40 fill., Mariensku Athanáz 40 fill., Sternthalné 60 fill., Szücs Izsó 40 fill., Glac Antal 3 kor., Dr. Bulyovszky József 1 kor. 40 fill., Róth Mór 40 fill., N. N. 1 kor. 80 fill., N. N. 40 fill., Róthné 1 kor. 80 fill., Schütz Albertné, 80 fill., Deutsch K. I. 40 fill., N. N. 10 kor. N. N. 1 kor. 40 fill. Száhlender Károlyné 80 fill., Moess Károly 80 fill., II. nap. 22-én. Beczkay 80 fill., N. N. 40 fill., dr. Waldmann Béla 1 kor., N. N. 40 fill., Szokoly Tamásné 1 kor. 20 fill., Winkler Josefín 2 kor. 80 fill., Janky József 40 fill., Busch Dávid 1 kor. 40 fill., Bölöny György 40 fill., Géczy Lajosné 1 kor. 20 fill., Egy katolikus pap 99 kor. 40 fill., N. N. 40 fill., N. N. 40 fill., Guttmann 1 kor. 20 fill., dr. Várady Ödön 1 kor., Fráter Gézané 60 fill., N. N. 40 fill., Ince Lajosné 80 fill., Weiszlovits Lajosné 80 fill., Váradyné 80 fill., N. N. 40 fill., N. N. 40 fill., Marienscuné 80 fill., Sokoll kapitány 40 fill., Latscher tábornok 80 fill., dr. Róoz József 80 fill., N. N. 40 fill., Kubinyi György 40 fill., Cziffra Gerő 80 fill. N. N. 20 fill., Levitler Miksa 8 kor. 80 fill., Trantáné 40 fill., Szeles Lajosné 40 fill., Materny Imre 40 fill., Voszka Ferenczné 20 fill., Kreutz Ferenczné 1 kor. 80 fill., Pap Miklós 80 fill., Humicza kapitány 40 fill., Lukács István 80 fill., dr. Kiss Döméné 1 kor. 60 fill., Major Miklós 1 kor. 20 fill., Hering Sándor 60 fill., Schlauch Nándor 9 kor. 40 fill., Autóni Mariska és Juliska 80 fill., Farkas Izidor 40 fill., Heller Ede 40 fill., N. N. 80 fill., Radnay Farkas 1 kor. 40 fill., Grótz Béla 1 kor. 40 fill., Bogyal főhadnagy 40 fill., Standarszky kapitány 40 fill., N. N. 40 fill., N. N. 40 fill., N. N. 40 fill., Sonnenfeld Adolf 80 fill., dr. Molnár Imre 80 fill., III. nap 23-án, Wagner József 1 kor. 40 fill., N. N. 80 fill., Nagy Ödön 40 fill., Fekete Sándorné 1 kor. 40 fill., N. N. 20 fill., Tóth Jenőné 80 fill., Dobosffy Alajos 1 kor. 40 fill., Bócz Géza 20 fill., br. Berg Hermann 2 kor., Chernel kapitány 1 kor. 40 fill., Wertheimstein Aranka 20 fill., N. N. 40 fill., Janky Antalné 1 kor. 40 fill., Oláry Gyuláné 1 kor. 40 fill., N. N. 40 fill., Schlauch Josefín 9 kor. 40 fill., Csep A. 1 kor. 20 fill., Dobosffy Alajosné 2 kor. 80 fill., Zathureczky Albert 2 kor. 80 fill., Steinberger Ferencz 4 kor., Tóth László 80 fill. (Vége köv.)

* **Uj körkép jön.** Május 20-án új körkép nyílik meg a fővárosban (az Aréna-uton, a Mücsarnok mellett) a Bem-Petőfi körkép helyén s ez lesz az egyedüli körkép széles ez országban, melynek közönsége pedig a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik az ilyenfajta művészei alkotások iránt. Az új körkép százhusz méter hosszú vászon, a Corso Viltoro Emannuólól tekintve, egész Nápolyt ábrázolja, Olaszország e legszebb városát, szinte valamennyi, külön-külön csodálatos gonddal megfestett házával, háromszáz templomával, minden nevezetességgel, szobraival, parkjaival, az isteni királyi palotával, kilátással a Vezuvra, a tegerre hires szigetei: a Caprira, Ischiára, Procidára, a naracs és citromligetekre az uiczákon a tipikus nápolyi alakok és jelenetek sokaságával. Az új körkép már meg is érkezett Hamburgból, a hol ki volt állítva.

* **A vén tolvaj halála.** Kevermesen tragikus eset jár szájáról-szájra, a mely Molnár Ferencz odavaló lakossal történt. Molnár Ferencz arról ismeretes a faluban, hogy nem igen tudott különbséget tenni az enyém és tiéd között. Hosszabb fogházbüntetésének kitöltése után csak nemrégiben tért haza, de ez alatt is számtalan lopást követett el. Tegnapelőtt is megindult a vén tolvaj s körutja közben Fazekas Imre házáat szemelte ki, mint a hol az éléskamara nem igen szokott üresen állani. Óvatosan felnyitotta a kamara ajtaját

s javában pakolt, a mikor a sötétségben egy polcon lévő nagy bográcsot letűtötte véletlenül, a mi nagy zajt okozott. A zaj után Molnár kimenekült a kamrából, de csak fás szinig mehetett, mert a kocsis az istálóból közeledett feléje. A zajra felébredt a gazga is, meg a cselédség is, a kik mikor a kamraajtót felnyitva találták, rögtön tisztában voltak, hogy tolvaj járt náluk. E fölfedezés után keresték a tolvajt, a kire a fáskamrában rá is találtak s a kit kihuztak az udvarra s dorongokkal addig verték, míg eszméletét veszítve, összeesett. Az elöljáróságot rögtön értesítették az esetről, de a megérkezett jegyző már nem tudta kihallgatni, mert akkorra meghalt. A csendőrég Fazekast és cselédjeit följelentette az ügyészségnél.

* **Elfogott halottrablók.** Ocsmány bűnet tartja izgalomban Sz.-András község lakosait. A mult héten — mint nekünk írják — elhalt Bárducz Józsefné, a község legvagyonosabb polgárának a felesége. A halottat, végső kívánságához képest, drága selyemruhába öltöztették, arany nyaklánczát, öt darab ékes arany gyűrűt is tettek az ujjaira. E hó 5-én reggel a temetőcsősz azt vette észre, hogy a Bárduczné sirja teljesen fel van dülva, csupán egy kis föld borítja a koporsót. Az esetről azonnal jelentést tett az elöljáróságnak; a községi bíró az orvossal a helyszínére ment, a hová maga Bárducz is követte. A feldult sirból kitemelték a koporsót s midőn felnyitották, borzadva látták, hogy a holttest minden ruhájától és ékszereitől meg lett fosztva. Az esetről azonnal értesítették a csendőrséget, mely a vizsgálatot bevezetvén, még aznap sikerült a tetteseket Ragány Imre és neje, valamint ezeknek János nevű 18 éves fiuk személyében kideríteni s náluk a halottól elrablott tárgyakat is előtalálni. A csendőrség mindhármat átkísérte a járásbírószághoz.

A meggyilkolt anyós.

B.-Ujfalu, május 11.

Egy borzalmas bűntény tartja izgatottságban B.-Ujfalu község lakosságát. A bűntény végrehajtói a férj és feleség, a kik közösen akarattal tették el láb alól az anyóst, még pedig oly módon, mely valóban kétségbe ejti az embert az emberi gonoszság ily nagy mértéke fölött, A gyilkosság oka ismét a pénz, a vagyon.

Fap János feleségével sz. Balogh Rebekával együtt lakott B.-Ujfaluban, édes anyja Pap Sándorné házában. Az öreg 75 éves asszony csöndes nyugodalmas otthont akart magának biztosítani öreg napjaira s azért holtig való ellátása fejében házáat és földesekjét a fiataloknak adta át. Egy ideig csak ment is valahogy ez, a viszony, hanem azután bekövetkezett az a mi a paraszt életben oly gyakori következménye az ilyen jogi viszonyoknak. Az öreg asszonynyal türethetetlen rosszul bántak s talán nem is bánták volna, ha az öreg asszony valami »szerencsés« véletlen következtében meghal, hogy így megszabaduljanak a tehertől és békében élvezhessék a hagyatékot.

Ez a »szerencsés« véletlen azonban váltig késett, a mi a fiatalokban aztán megérlette azt a tervet, hogy az öreg asszonyt közösen ellesszik láb alól.

Özv. Fap Sándorné, a mikor látta, hogy nagy reményei a csendes boldog élet iránt így keserűséggé változtak, igyekezett magát lehetőleg független vagyoni állásba helyezni, hogy egy napon ismét végleg bucsút vegyen tőlük. A fiatalokat ugyan otthagya lakni a házban, de követelte, hogy adósságaikat, a mivel neki tartoznak fizessék vissza.

Valami 100 frtra rugott ez az egész adósság, a mivel Pap János és neje Balogh Rebeka tartoztak anyjuknak és mintegy semmi-

képen nem akarták megfizetni. Az öreg asszony beperelte őket. A pört meg is nyerte és a végrehajtás f. hó 10-ére volt kitűzve.

Ez a körülmény siettetta a fiatalokat gyilkos tettük végrehajtásában. Azért akarták idejében eltenni az öregasszonyt láb alól, hogy így minden vagyon rájuk mint egyedüli törvényes örökösökre szálljon. Gyilkos tetteket f. hó 9-én szerdán reggel 5 órakor hajtották végre. *Fap* János oda sompolyodott az édesanyja ágyához, a csendes alvó öreg asszony fejére rádobott egy párnát és azzal megfojtotta.

A gyilkosok azonban gonosz tettüknek azt a látszatot akarták adni, mintha özv. Pap Sándorné öngyilkosságot követett volna el s ezt gonosz leleményességgel meg is oldották. Pap János egy kötelet húzott keresztül a mester gerendán s annak egyik végét felesége segítségével anyja nyakára hurkolták s aztán javeszékelve összecsdítették a szomszédokat, hogy anyjuk felakasztotta magát.

A szomszédok előtt azonban ismeretes volt az a rossz viszony, a melyben Pap Jánosék éltek az anyósukkal s azért viselkedésük mindjárt gyanút keltett. A csendőrség megindította a nyomozást és csakhamar egész valóságban feltárta a szörnyű bűnt, hogy Pap Jánosék az öreg 75 éves anyjukat megfojtották s nem az öreg asszonyt követelt el öngyilkosságot.

A tettesek a bizonyítékok súlya alatt mindent bevallottak és bezáratották őket a nagyváradi ügyészség fogházába.

Igazságszolgáltatás.

Veszedelmes foglalás.

Hegymegi István zsákai lakosnak az elmúlt télen egyszer kellemetlen vendégei érkeztek: *Fernbach* János b.-ujfalui kir. végrehajtó, dr. *Blemer* József b.-ujfalui ügyvéd és *Takács* Imre kisbíró voltak a kellemetlen vendégek, a kik leakarták foglalni a Hegymegi István kis motyóját, mit Hegymegi természetesen nem akart, sőt kézzel-lábbal tiltakozni akart ellene. Takács kisbíró végre is ismerte kötelességét és ártalmatlanná akarta tenni egy rövid félórára Hegymegit, a mig ugyanis a foglalás tart, a min Hegymegi annyira feldühödött, hogy fölkapott egy ásót és avval rohant a végrehajtóra, feléje is sujtott, de a kisbíró elhárította a csapást.

Hegymegi István ezért állott tegnap a nagyváradi kir. törvényszék előtt, mely Hegymegit hatóság elleni erőszak miatt 6 havi börtönrre ítélte.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Franziából fordította: V. A.

31

Több fiatal leány, ki távollevő jegyeset siratta, nem tánczolt; mások pedig szívesen engedtek a katonák hívásának, hogy mint mondták, Don Mánuelnek és feleségének örömet szerezzenek, mert nekem mindenki barátom volt ebben a völgyben.

Guibelalde azonban nem jött; kissé nyugtalankodtam, de semmit sem szóltam Paulának, hogy meg ne zavarjam ezen est boldogságát. Másnap korán reggel trombita harsogás költ fel. Az ablakhoz léptem és láttam katonái-

mat a térre jönni és gyülekezésre sorakozni. Meglepve, gyorsan kimentem és kérdeztem a hadnagyot, hogy mi történt. Azt mondta, hogy Guibelalde-től egy kém által parancsot kapott, hogy haladéktalanul vezesse a csapatot a Bidasoa hidjához.

— Miért nem volt a parancs nekem címelve? kérdeztem tőle.

— Azért, kapitány, mert a csapat még az én vezérletem alatt áll.

— Mi lesz?

— Nem tudom, valószínűleg szemle... Ugy hallatsz, hogy az angolok Irunt ostromolják.

— És te azt hiszed, hogy én kapitány nélkül engedem elutazni katonáimat? Várj meg.

Sietem felölteni egyenruhámot és megragadni kardomat, megöleltem Paulát.

— Hová akarsz menni hát? mondá megjedve.

— Drága lelkem, mondtam én, régi katonáim oda lenn várnak. Ők kérték a barátság ezen utolsó jelét Szemlét tartunk Irun mellett és visszajövünk este.

— Szemle? mondá Paula erősen rám nézve, vagyis inkább egy ütközet... Ah! Mánuel, hol vannak fogadásaid? Szánj meg engem!

— Maitia kérlek téged nyugodj meg. Csak egy napig... Holnap mindennek vége, együtt térünk vissza Ascainba és sohasem hadjuk el egymást.

Karjaim közé zártam és igazán nem tudom, hogy lehettem akkor olyan kemény, hogy elhagyjam... De meg kellett lenni!... Mikor a kard a kezemben volt és magamat csapatom előtt éreztem és mikor trombita harsogás mellett elvonultam, éreztem, hogy föltámadt bennem a régi ember. Néhány percczel később a völgy bejáratánál csatlakoztam az 5-ik navarrai hadtesthez, mely éppen a hidnál az uton várt. A katonák csoportokban reggeliztek kenyéret és szalonát. A tiszték mind körülem csoportosultak, Guibelalde pedig megölelt.

— Épen jókor jössz, mondá. Az angolok Irun ostromolják tegnap ests óta. Tömegesen jöttek Saint-Sebastian-ból és Pasago-ból, mig a hadsereg távol van. A legrosszabb pedig, hogy az a gazember Garmendia tegnap egész nap a másik oldalra csalogatott, előttem lopózkodva egész Saint Esteban-ig. Ezen idő alatt az angolok megtették a magukét. Perczet sem szabad elvesztegetnünk, ha a várost meg akarjuk menteni. Utra!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A magyar kvótaküldöttség.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) A magyar kvótaküldöttség alakuló ülésén elnökké egyhangulag *Tisza* Kálmánt, előadóvá pedig *Falk* Miksát választotta meg. *Szell* Kálmán miniszterelnök közölte a küldöttséggel az osztrák kvótaküldöttség elnökének gróf *Schönbörn*-nak telegrammját, mely szerint az osztrák kvótaküldöttség már hétfőn Budapesten lesz s a két bizottság hétfőn már tárgyalni is fog.

A megtalált bankóprés.

Kolozsvár, május 11. (Saját tud. táv.) A Kis-Szamos vizét ma elzárták, hogy megtalálják azt az eszközt, a melylyel a bankóhamisítást üzték. A vizsgálóbíró és a rendőrség szorgos kutatására csakugyan megtalált két litograf követ, melyeken még meg volt a tizes bankó rajza. de teljesen lemosva.

Anglia és Németország.

London, május. 11. A glasgowi egyetemi körben tegnap bankett volt, a melyen Roseberry lord azt mondta, hogy Angliának so-

kat kell tanulnia Németországtól rendkívüli ipara és rendkívüli koncentrációja tekintetében. Roseberry különösen kiemelte, hogy hogyan támogatja Németország a kormányt.

Transzvál.

London, május. 11. A Reuter-ügynökség jelenti Durbanból: Buller seregében nagyon mozgalmas az élet, de mostani hadmozdulatairól semmiféle hír nem érkezik ide.

Lázadó spanyolok.

Madrid, május 11. Az összes üzletek, a színházak és a kávéházak zárva vannak. Egy csoport utcái sulhancz kövel dobált meg néhány házat, de a rendőrség szétverte őket. A vidéki városokban is csaknem mindenütt zárva vannak a boltok.

Valencia, május 11. A Ruzafa-utczában torlaszokat emeltek és a csendőröket kövekkel dobálták meg. A tömegből a csendőrök közé lőttek, a kik közül kettő megsebesült. A csendőrség visszalőtt és bevette a torlaszokat. A rend ismét helyreállt.

A prágai németek követelése.

Prága, május 11. A prágai német egyesület az itteni német lapokban proklamációt tesz közzé, a melyben kifejti a prágai németek politikai és községi követeléseit. A közlemény azt mondja egyebek között: Mi prágai németek teljes joggal a következő természetes követeléseket támasztjuk, a melyek egyszersmind mutatják, mitől fosztanak meg bennünket:

1. Prága város községi igazgatásának olyan reformja, hogy a német lakosságnak megfelelő számu képviselője legyen a városi képviselőtestületben és a városi tanácsban, továbbá olyan intézményeket, a melyek a tartománygyűlésen illetőleg az alakítandó tartománygyűlési német kuriában is biztosítják képviseletüket.

2. A prágai német iskolák kerületi iskolatanácsának kizárólag németekből kell állania, a prágai német népiskolákat német tanügyi igazgatásnak kell alárendelni és fejlődésüket nem szabad megakasztani.

3. Prága és külvárosai községi hatóságainak hivatalos működésében, ugy szintén valamennyi városi intézetnél a két tartományi nyelv egyenlő jogu legyen.

4. A terek, utcák és utak nevei Prágában és a külvárosokban német nyelven is megjelölendők. A közforgalomban és a nyilvános felvilágosítások adásánál a cseh és német nyelv mindenütt paritásosan használandó.

5. A városi vagyon fölhasználásánál mindig figyelembe kell venni annak részben német eredelét és a német lakosság igényeit és szükségleteit.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, május 11.

Buza októberre	— — — — —	8.07
Buza áprilisra	— — — — —	7.90
Uj tengeri	— — — — —	5.63
Rozs okt.	— — — — —	6.07
Zab okt.	— — — — —	5.28
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, május 11.

Osztrák hitel	— — — — —	726.90
Magyar hitel	— — — — —	782.50

Allamvasut	640.50
Rimamurányi	611.-
Magyar jelzalog	458.-
Salgótarjáni	---
Wagon-kölcsön	---

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	97.40
Magyar koronajárdék	92.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	101.-
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	99.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.50
Italmérési jog megváltási kötvény	98.10
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	94.-
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	164.-
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	189.-
Osztrák járdék papirban	98.70
Osztrák járdék ezüstben	98.10
Osztrák járdék aranyban	97.40
Osztrák korona járdék	98.-
Osztrák államsorsjegyek	185.-
Osztrák magyar bankrészvény	17.75
Magyar hitelbankrészvény	700.50
Osztrák hitelintézet részvény	725.50
Párisi vista	96.40
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.80
London vista	242.65
20 márkás arany	28.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

1818.

1900.

Pályázati hirdetés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 29045./IX. sz. leirata szerint alkalmat ohajt nyujtani a tehetségesebb

kisiparosainknak és munkásoknak, hogy szakmabeli ismereteik gyarapítása és műizlésük tökéletesítése céljából a párisi nemzetközi kiállítást tanulmányozhassák s e célból utazási ösztöndíjakat engedélyezett. Ezen ösztöndíjakból — kiegészítve az alólírott kamara által is e célra megszavazott összeggel a kamara területéről 3 törekvő iparos és 1 kereskedő segéd egyenként 300 korona utazási segélyt nyer.

Az alólírott kereskedelmi és iparkamara ezennel felhívja mindazokat, a kik ezen utazási ösztöndíjakat elnyerni ohajtják, hogy kellően felszerelt s a kereskedelmi miniszter urhoz címzett kérvényeiket legkésőbb a folyó évi május hó 25-ig a nagyvárad kereskedelmi és iparkamarához adják be. A pályázati kérvényekben, illetve azok mellékleteivel

igazolando az illető lakhelye, vagyoni viszonyai, erkölcsi magaviselete, foglalkozása, előképzettsége, esetleges tanulmányai és nyelvismerete.

Megjegyezzük, hogy ezen utazási ösztöndíjakra első sorban olyan fiatal mesterek, illetve ipari munkások tarthatnak igényt, kik sajátjukból a szóban levő kiállítást meg nem tekinthetnek, az oda leendő kiküldetésre azonban kiváló szakismereteiknél fogva alkalmasak és oly iparokat üznek, melynek fejlesztésére ily tanulmányozás befolyással lehet, tehát első sorban a müipar körébe tartozó iparosok és munkások.

Nagyvárad, 1900. május 10.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

Ö csász. és apost. kir. Fölségének legfelsőbb rendeletére.

XXXIII. csász. királyi államsorsjáték

a birodalom inneni részének jótékony céljaira.

Ezen Ausztriában egyedüli törvényesen engedélyezett **pénzsorsjáték** 16.514 készpénzbeli nyereményeket tartalmaz, 410.200 korona összértékben.

A főnyeremény 200.000 koronát tesz.

A huzás visszavonhatlanul 1900. évi június hó 7-én történik.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

Sorsjegyek kaphatók: Az államsorsjáték osztályánál Bécsben, I., Riemergasse 7., lottógyűjteményekben, dohánytözsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti-hivatalokban, váltóüzletekben, s. a. t. Játszótervek sorsjegyvétők számára ingyen.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottófelderítési igazgatóságtól. Államsorsjátékok osztálya.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest k.p.u.—Nagyvárad—Kolozsvár						Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.											
Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.						
B.-Pest kpu. ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15	Kolozsvár ind.	5 23	7 00	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	1 05	1 27	5 25	10 53	2 29	6 08					
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28	Jegenye >	6 11	7 59	1 14	7 16	—	Debreczen >	5 11	2 33	6 2	11 44	3 36	6 41					
Újzász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 55	B.-Hunyad >	6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályf. érk.	6 35	3 57	—	1	4 58	—					
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19	Csucsá >	3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.										
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33	Rév >	5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34	Érmihályf. ind.										
P.-Ladány >	10 43	2 00	5 28	11 53	12 55	Élesd >	5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.					
Báránd >	—	2 12	—	12 07	—	M.-Telegd >	6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	—					
Sáp >	—	2 27	5 48	12 24	—	F.-Vásárhely >	6 49	—	11 01	—	10 27	—	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01					
B.-Ujfalu >	11 18	2 47	6 03	12 46	1 33	V.-Velenoze >	7 02	8 32	11 10	—	10 37	2 25	P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	3 40	11 28	9 48				
M.-Peterd >	—	3 00	—	1 00	—	Nagyvárad érk.	7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta.										
M.-Keresztos >	—	3 12	—	1 14	—	Nagyvárad ind.	2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 38	V. v.										
Bors >	—	3 25	—	1 28	—	B.-Püspöki >	2 36	8 52	11 47	—	11 14	—	Debreczen i.	8 35	4 31	Nagy-Léta	5 25	1 05					
B.-Püspöki >	14 48	9 32	—	1 36	—	Bors >	2 47	—	11 54	—	11 22	—	Sáránd >	9 28	5 16	Vértés ind.	—	—					
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	M.-Keresztos >	3 12	—	12 05	—	11 37	—	H.-Bagos >	9 41	5 16	M.-Pályi >	5 47	1 30					
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	—	2 06	2 18	M.-Peterd >	3 30	—	12 17	—	11 50	—	H.-Pályi >	10 05	5 48	H.-Pályi >	6 03	1 48					
V.-Velenoze >	—	4 05	—	2 30	2 25	B.-Ujfalu >	4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	M.-Pályi >	10 20	5 59	H.-Bagos >	6 18	2 05					
F.-Vásárhely >	—	4 16	—	2 41	—	Sáp >	4 39	9 38	12 47	—	12 25	—	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29					
M.-Telegd >	12 48	4 38	—	3 03	2 50	Báránd >	5 01	—	1 01	—	12 41	—	Vértés érk.	10 43	6 18	Debreczen é	7 18	3 13					
Élesd >	1 02	4 56	—	3 21	3 04	P.-Ladány >	5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.										
Rév >	1 26	5 20	—	3 45	3 26	Szajol >	—	11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	Sáránd ind.	9 38	5 26	Derecske ind.	6 00	1 49					
Csucsá >	2 16	6 31	—	4 53	4 16	Szolnok >	—	11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	Derecske érk.	9 57	5 45	Sáránd >	6 20	2 09					
B.-Hunyad >	2 49	7 16	—	5 32	4 48	Újzász >	—	12 03	3 58	7 50	4 03	5 58	Nagyvárad—Arad.										
Jegenye >	3 15	7 49	—	6 01	5 34	Rákos >	—	1 37	6 03	9 28	6 52	7 38	Arad—Nagyvárad.										
Kolozsvár érk.	3 50	8 33	—	6 59	5 55	B.-Pest kpu. érk.	—	1 50	6 20	9 40	7 10	7 50	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 35			
Nagyvárad—Szeged—Rókus.						Szeged—Rókus—Nagyvárad.						Nagyvárad—Arad.						Arad—Nagyvárad.					
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 35								
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárh. >	4 38	11 05	7 50	Ósi >	10 30	4 41	7 16	Kőtegyháza >	6 14	11 31	10 54								
Less >	10 48	5 01	7 40	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Less >	10 48	5 01	7 40	Csaba érk.	6 40	12 57	11 24								
Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba érk.	6 35	12 49	10 40	Cséffa >	11 03	5 19	8 05	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50								
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Csaba ind.	7 00	2 33	4 50	Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Gyula >	7 27	3 05	5 26								
Kőtegyán >	11 46	6 05	9 15	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kőtegyán >	11 46	6 05	9 15	Sarkad >	7 47	3 27	5 56								
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Kőtegyán >	7 56	3 39	6 10								
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kőtegyán >	7 56	3 39	6 10	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Szalonta >	8 23	4 10	6 47								
Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Csaba érk.	12 42	7 06	10 30	Csaba >	8 42	4 31	7 18								
Csaba ind.	2 10	7 41	4 44	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Csaba ind.	2 23	7 18	4 32	Less >	9 04	5 00	7 51								
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Kőtegyháza >	2 54	7 45	5 38	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								
Szeged-Rókus érk.	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.															